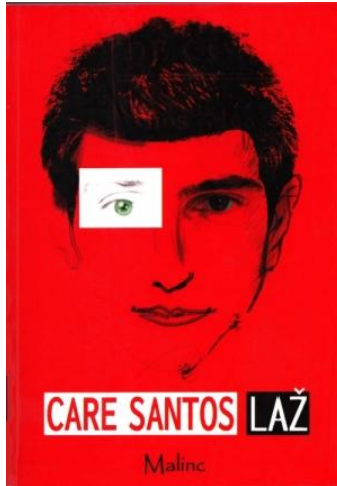

Santos, Care: **Laž.**

Prev. Barbara Pregelj. Malinc, 2019, 208 str.

| M - 4. stopnja

| Dekleta | Socialna omrežja | Mladostniki | Internet (računalniško omrežje) | Prebare | Odnosi med spoloma | Zaljubljenost | Mladoletni delinkventi | laž | zaporniki | kriminal | psihične travme | psihosocialna rehabilitacija

Predstavitev avtorice, knjige in prvih 18 strani na: <https://www.malinc.si/sl/laz/>

Avtorica in knjiga sta predstavljeni tudi hrbtni strani in zavihkih platnic.

Na spletu je najti več zapisov:

<https://www.literarnalekarna.com/otr/je-laz-kdaj-tudi-koristna>

<https://www.dobreknjige.si/Knjiga.aspx?knjiga=6409>

Gre za mladinski družbenokritični problemski roman o mladoletnem prestopništvu in o pasteh socialnih omrežij. Za mlade bralce v zadnjih razredih OŠ, srednješolce in seveda tudi za odrasle! V opomin, poduk in za medgeneracijske pogovore. Avtorica Care Santos o tem, kaj želi s svojim romanom: »Ne želim dopovedovati, pa tudi drugim ne dovolim, da mi kaj dopovedujejo. Pač pa želim prenesti, povabiti, zapeljati. Vse to z edino stvarjo, ki jo imam: z zgodbami, besedami. Navdušiti. To je beseda, ki mi je najljubša. In točno to skušam doseči: navdušiti mlade bralce ravo tako, kot so mene navdušila besedila, ki sem jih prebirala kot najstnica. Če pa spodbudim še vsaj pet minut razmisleka, je moja sreča popolna.« (Pojasnilo bralcem, str. 207)

Spodbude za branje:

- Kaj (lahko) pričakujemo v knjigi z rdečimi platnicami in naslovnico, ki jo je narisal Francisco Tomsich? Eno fantovo oko v belem in beseda LAŽ v črnem pravokotniku?
- Bralcem bi povedala, da gre za dva problema, mladoletno prestopništvo in pasti socialnih omrežij ter da ima zelo pomembno vlogo kulturni Salingerjev roman *Varuh v rži*, ki ga bereta obe glavni osebi, in da ju navdušenje nad romanom privede do prve

in nazadnje se zdi tudi prave ljubezni. Morda preberemo tudi besedilo na hrbtni strani knjige. No, ugotovimo, kaj je v romanu laž!

- Pa vendar, morda bi omenila tudi tole: Besedilo je členjeno – kot smo omenili – na razdelke, znotraj njih še na posamezna poglavja (nekatera so naslovljena, druga ne), gre za dve prvoosebni pripovedi, v kateri so vgrajena e-pisma obeh mladih ... skratka, besedilo je pestro. In ker je knjiga oblikovana v skladu s kriteriji oblikovanja gradiv za bralce z disleksijo, je branje samo privlačno, čeprav je tematika zahtevna.
- Po branju romana se pogovarjamo glede na odzive in zanimanje bralcev.
- Če želimo, k pogovoru lahko povabimo strokovnjaka, ki nam bo pomagal globlje razumeti mladostniško prestopništvo in krive obdolžitve sodišča, tudi zlorabe na spletu.
- Toda kot mentorica branja bi pogovor vodila nekako takole:

Na začetku knjige je citat:

»Življenje je igra, fant. Življenje je igra, ki jo igramo po pravilih.«

»Da, gospod. Vem, da je. Vem to.«

Varuh v rži, J. D. Salinger

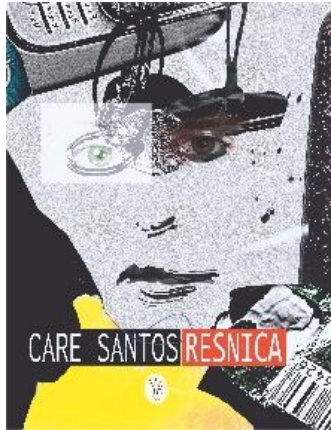
- Sledi uvod, v katerem izvemo, da so »po statističnih podatkih v zadnjih 12 mesecih mladoletniki zagrešili več kot 18.000 kaznivih dejanj«. Potem jih razčlenjuje in izvemo prav grozljive podatke.
- V prvem razdelku romana (I. Salinger) sledimo prvoosebni pripovedi Xenie, ki je navdušena nad Salingerjevim romanom *Varuh v rži* in to navdušenje deli z mladim sogovornikom na spletu, navdušenje pa se stopnjuje v zaljubljenost. A Xenia spozna, da se je dopisovalec predstavljal z lažno identiteto, da njegova šola ne obstaja in da je bilo vse skupaj LAŽ.
- Drugi razdelek (II. Holden) je prvoosebna pripoved fanta – v resnici mu je ime Eric (Holden je šestnajstletni glavni junak Salingerjevega romana) - ki si je dopisoval s Xenio. Izvemo za njegovo življenjsko zgodbo in kako ga je splet nesrečnih okoliščin pripeljal do tega, da je bil po krivem obsojen in zaprt v zapor za mladostnike. Sodni proces (in še marsikaj v zvezi z njim) je torej LAŽ. Zdi se, da je pomembnejši del romana od tega drugega razdelka dalje. (Ne pozabimo na Salingerjev citat in avtorčin uvod o mladostniškem prestopništvu in krivih obsodbah!)
- V tretjem delu (III. Race pozimi) pojasnjene zadeve pripeljejo do ponovnega sojenja in soočenja obeh mladih ljudi. Zdi se, da je njuna na začetku virtualna zaljubljenost tudi resnična. Tudi zaupanje med Xenio in njenima staršema je resnično (idealno, za vzor staršem in drugim vzgojiteljem) in najbrž bi se našlo še kaj. Vsak bralec se bo odzval malo po svoje. 😊 Morda bo kdo našel v besedilu tudi primer-e, ko je laž dovoljena, če je majhna in ... ej, no!?
- V *Pojasnilu bralcem* na koncu knjige avtorica poudari, da je roman nastal po resničnem dogodku. (Življenje je igra, ki jo igramo po pravilih – toda, kako in po čigavih pravilih?)

Santos, Care: **Resnica.**

Prev. Barbara Pregelj. Medvode: Malinc, 2023, 232 str.

| M - 4. stopnja

| Mladostniki | Oprostitev kazenske odgovornosti | Družbena integracija | Predsodki | fantje
| kriminalci | ljubezen | nasilje | nekdanji zaporniki | prostost | reševanje problemov |
sledenje | trgovina z drogami

Gre za nadaljevanje romana *Laž* (Malinc, 2019). Eric je po štirih letih v zaporu za mladoletne oproščen kazni in se vrne na prostost, kar pa ni preprosto. Čeprav je bil pri 14 letih obsojen za zločin, ki ga ni storil, ga v njegovem starem okolju pričakajo sumničavo in z maščevanjem, nekateri pa ga silijo v povratništvo. Najhuje pa je, da njegovemu dekletu Xènniji starši prepovejo nadaljnje druženje z njim, kar je za njuno mlado ljubezen hud udarec in preizkušnja. Eric je v zaporu veliko bral in naredil prvi letnik gimnazije, zdaj želi urediti svoje življenje, najti stanovanje in delo ter študirati (literaturo). Tudi v tem romanu ima branje velik pomen: tokrat Eric bere Malega princa Antoina de Saint-Exuperyja slepemu vrstniku iz bogate družine in napiše tudi mnenje o knjigi na Facebook lokalne knjižnice. Končno mu bo uspelo življenje postaviti na novo s pomočjo advokata Alberta in lokalnega policijskega šefa, ki ga vključi v akcijo proti lokalnim prekupčevalcem mamil ...

Nadaljnje spodbude za branje:

- Ker v romanu *Laž* pomembno vlogo odigra *Varuh v rži*, morda sežemo po njem.
- Salinger, J. D.: *Varuh v rži*. Prev. Boris Jukić. Ljubljana : Mladinska knjiga, 2002 (in več ponatisov).

Varuh v rži J. D. Salingerja velja za enega najznamenitejših romanov ameriške književnosti 20. stoletja. Glavni lik, najstnik Holden Caulfield, pooseblja generacijo sredi 50. let, ki se je srečala z deziluzijo v življenju, z odtujenostjo, strahom: pokazalo se je, da Amerika ni utelešenje idealnega sna in da je svet iz tira, z njim pa tudi mlada generacija, na kateri menda stoji svet. Holden išče smisel življenja v nesmiselnem svetu. *Varuh v rži* pa ni le spomenik izgubljenemu ameriškemu snu, ampak simbol mladostnega upora proti svetu, ki hoče biti idealen, popoln, a je v resnici daleč od tega. Poznavalci Salingerja opozarjajo, da glavni lik romana ni morilec, ampak le odtujeni upornik, mitska oseba in idol mladih.

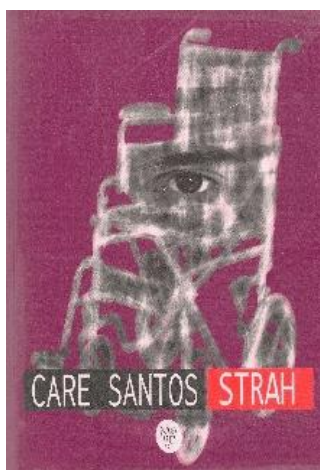
- Ker v drugem romanu – *Resnica* – pomembno vlogo odigra Mali princ Antoina de Saint-Exuperyja, ga preberemo oz. se pogovorimo o njem, če ga poznamo. 😊
- Če nas zanima problem krivo obdolženega mladostnika, potem morda najprej: Karlovšek, Igor: *Gimnazijec*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2004, ki je kasneje izšla tudi v zbirki [Zlati bralec/zlata bralka](#).
V večini Karlovškovih mladinskih knjigah je vsaj delno prisotno krivo obdolževanje.

Care Santos: **Strah**.

Prev. Barbara Pregelj. Medvode: Malinc, 2026, 256 str.

| M – 4. stopnja

| Mladostniki / Strah / ljubosumje / kriminalci / kriminal / nasilje / nekdanji zaporniki / dekleta / fantje / ljubezen / družina / družbena integracija / trgovina z drogami / obračunavanja / želje / pogum / dislektikom prijazno

To je tretja knjiga v seriji, kjer sta izšla romana *Laž* (2019 in ponatis 2026) in *Resnica* (2023). Lahko pa ga beremo tudi samostojno.

Spodbude za branje:

K branju bi povabila z zgornjimi besedami. Bralci prvih dveh romanov bodo najbrž želeli zvedeti, kako so se nadaljevale življenjske zgodbe znanih književnih oseb.

Morda bi prebrala besedilo s hrbtne strani knjige. Sicer pa bi želela, da roman mladi bralci najprej preberejo. (Avtorica že na prvih dveh straneh namreč opozarja na pogostost samomora med mladimi in da je to zgodba o nekom, ki ga je bilo strah življenja. Toda bralci, ki jih ne usmerjamo, bodo najbrž zaznali več drugih problemov in predvsem tiste, ki njih vznemirijo.)

Po branju se torej pogovarjamo najprej o vsem, kar jih je vznemirilo. Povzamemo tudi dogajanje.

Vsekakor bom tudi takole: Osrednji književni junaki so isti kot v prejšnjih dveh romanih, dogajajo se jim različne reči in doživljajo tudi različna čustva, toda vse je tudi strah. Stiske in strah pred prihodnostjo so normalen del odraščanja, toda vsak od njih ima vendarle tudi povsem svoje »strahove«:

- Kakšne strahove doživlja Éric, ker se ne more povsem osvoboditi vplivov družine in okolja, iz katerega izhaja, ter posledic nekdanjega zapora (ker sodeluje s policijo, je pogosto blizu obračunavanjem tolpa)? V odnosu do Xènie doživlja ljubosumje.
- Xènia je ljubeča in pozorna do Érica, toda zaradi intenzivnega študija na oddaljeni univerzi Érica doleti tudi ljubosumje. Česa se torej boji Xènia? Česa se boji, ko se ji Éric ne oglasi na celo vrsto klicev?
- Česa pa je strah slepega fanta Huga, ki mu starši nikakor ne dovolijo, da bi odrastel in se osamosvoji? Éric mu še vedno bere (zdaj roman *Frankenstein* Mary Shelley). Tudi sicer mu je v odločilno oporo - kako, na kakšen način? Izkaže se, da je Huga strah življenja, kakršnega živi, slep in zaprt v sobi, ko pa ga Éric odpelje na obalo, v telovadnico idr., spozna, da je tudi življenje slepega lahko zanimivo in radostno. Potem pa se še spoprijateljita in zaljubita s policistko Merche, kar je absolutni vir radosti in smisla življenja.
- Česa pa se je bala Merche, preden se je odločila, da naredi policijsko akademijo?

Česa se bojijo drugi junaki? Éricova teta in mama, Hugova starša ... nekdanji člani tolpa, nova poveljnica klana?

Vsak človek se česa (vsaj občasno) boji, toda osrednji problem je vendar Hugov samomor, sicer avtorica na začetek romana ne bi postavila citata iz *Opičje šape* W. W. Jacobsa (preberimo ga!). Tudi na prvih dveh straneh pred romanom razmišlja o pogostosti samomora: *Po statističnih podatkih vsakih štirideset sekund nekdo na svetu naredi samomor. Osemsto tisoč ljudi letno, od katerih jih ima tretjina 15 do 29 let. Zaradi samomora umre veliko več ljudi kot v vojnah ali prometnih nesrečah. (...) Strah pred življenjem. Strah, da ne boš zdržal. Strah, da moraš zdržati. Strah, ker ne veš, kako. Strah, ker te je strah. Bolj se bojiš živeti, kot za vedno izginiti. Ta zgodba govori o eni teh oseb. To je zgodba o nekom, ki ga ni mogoče popredalčkati.* (str. 5-6)

Česa se bojijo mladi bralci? Ne drezamo, pa vendar bi bilo dobrodošlo, če nam malo zaupajo. Pogovarjamo se o naši strahovih.

Pogovarjamo se o samomoru, kje lahko poiščemo pomoč ... o nujnosti svetle življenjske naravnosti, da nas ne zlomi.

Besedilo je bogato členjeno v poglavja in prežeto z razumevanjem ter svetlo naravnostjo avtorice. V sklepni opombi avtorica tudi pojasni vzrok in namen svojega navdušenja.

Nadaljnje spodbude za branje:

Vse tri romane razdelimo med bralce, v dvojicah poročajo vsak o svojem romanu, na kakršen koli način želijo. Srečanje morda sklenemo s pogovorom o tem, kakšen odnos ima avtorica do književnih junakov in njihovih problemov?

Éric bere Hugu roman *Frankenstein* Mary Shelley. Bi ga prebral tudi kdo med nami? Morda kdo pozna film, posnet po njem?

V romanu *Laž* ima pomembno vlogo knjiga J. D. Salingerja *Varuh v rži*, v romanu *Resnica* pa *Mali princ* Antoina de Saint-Exuperyja. Najbrž je v vseh treh romanih omenjeno še kakšno besedilo. Se ga kdo spomni? Kaj pomeni to, da avtorica v zgodbe vpleta branje in konkretna besedila, kako to razumemo?

Imajo mladi bralci kakšna takšna posebna dela, ki so jim pomembna zdaj ali pa so imela nanje odločilen vpliv v preteklosti? (Moj mladinski roman za vse čase je *Neskončna zgodba* Michaela Endeja). Lahko si tudi povemo, zakaj nam toliko pomenijo.

Katera dela bi svetovali Éricu, Xènici in Hugu v branje, da bi jih opogumili za življenje?

Pa še to:

V slovenščini imamo tudi pet otroških romanov Care Santos iz serije »Prodam«, ki so primerni predvsem za bralce v 1. triletju OŠ: <https://www.bralnaznacka.si/sl/priporocene-knjige/?niz=Prodam&type=title&search=I%C5%A1%C4%8Di>. Morda bi jih mladi bralci brali osnovnošolcem v 1. in 2. razredu, potem pa tudi oni svojim starejšim sošolcem? (Tako lahko nagovorite oklevajoče bralce v višjih razredih, ne da bi jih spravljali v zadrego z lažjimi besedili.) (Medvrstniško branje.)